

Cooperació catalana

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Abril 2022

Any 42è

PVP 3,00 €

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Neu al carrer, cultura per emancipar-nos

Pàg. 10

Mar Vallecillos:
«Treballar menys
totes!»

Pàg. 13

Món rural,
Per una ramaderia segura,
sostenible i assequible

Pàg. 16

Premis ES 2021,
Transició energètica, una
gran oportunitat... per a qui?

Pàg. 19

Salut laboral per a persones i organitzacions.

Transformem el nostre entorn mitjançant aportacions de caràcter social amb la fórmula cooperativa com a motor de canvi.

- Integració de la prevenció de riscos laborals, des de la proximitat i la implicació.
- El BenEstar de les persones, el motor de l'Economia.

Confiança

Comunitat

Coneixement

SelPrA
sepra.coop

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arç Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

arç
COOPERATIVA

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Josep Edo, Agnès Giner, Carla Liébana, Xavi Palos, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Àlex Romaguera, Quim Sicília, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Xepo WS. Concert "Feliu Ventura, amics i referents" al teatre Principal de València, 17 de desembre 2021.

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

Edició impresa: ISSN 1133-8415.

Edició digital: ISSN 2696-9386.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Claudia Núñez.

05

EDITORIAL

Aturem totes les guerres.

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Projecte europeu d'intercooperació.
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Neu al carrer, cultura per emancipar-nos.
Marta Salinas

13

L'ENTREVISTA

Mar Vallecillos.
Josep Comajoan

16

MÓN RURAL

És possible una ramaderia que produeixi carn segura, sostenible i assequible per a tota la població catalana?
Ramon Armengol

19

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2021

Transició energètica, una gran oportunitat... per a qui?
Clàudia Torrents

22

OPINIÓ

Quin cooperativisme volem? (i 2).
Fèlix Pardo

26

RESSENYA

Organitzar el descontentament i la resistència.
Ricard Pedreira

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Clàudia Núñez Garrido

(Barcelona, 1994), física

Em sembla atractiu del cooperativisme

que suposi més que un model econòmic. Els valors i principis que el cooperativisme representa, defensa i promou – com la igualtat, l'ajuda mútua o la intercooperació, per exemple – són elements essencials i necessaris per a canviar i transformar la societat actual cap a una altra on la vida prevalgui i es consideri més important que l'economia i el lucre.

No em convenç del cooperativisme

l'existència de certs comportaments patriarcals que es donen en certs espais. Com també passa en altres àmbits assemblearis, on la transversalitat es dona gairebé de forma natural, encara hi són presents dinàmiques opressives, paternalistes o edatistes. En aquest sentit, considero que es perd massa temps establint diàlegs i punts de consens amb les persones, generalment homes, que desenvolupen aquests comportaments, fet que fa que les preses de decisions i accions que es podrien dur a terme de manera més dinàmica, incisiva i eficaç

perdin potència intentant canviar, o intentant incloure, comportaments que directament no s'haurien de permetre.

Una altra economia és possible, però crec que la qüestió ha d'anar més enllà. No hem de projectar el futur prenent com a referència sistemes i fonaments passats i actuals. Hem de visualitzar un món on la revolució tecnològica sigui la promotora i reconfiguradora dels esquemes mentals de l'economia i del treball que tenim ara. En un futur, el temps que dediquem al treball i a la promoció econòmica minvarà perquè tindrem màquines que ho faran per nosaltres; aleshores serà el moment que l'economia monetària haurà de perdre importància en detriment de la de les cures i de la de la vida, és a dir, serà el moment on els valors i principis cooperatius hauran de tenir més rellevància que el lucre. Per aquesta raó és essencial que ara es treballi en pro d'aquests valors i principis, ja que determinaran i condicionaran la revolució i la reconfiguració econòmica i social del futur.

Aturem totes les guerres!

Primer de tot, rebutgem sense pal·liatius la invasió d'Ucraïna per part de Rússia. Totes les guerres tenen causes al darrere, però cap no justifica les morts i el patiment d'un poble, en aquest cas l'ucraïnès, igual que tampoc està justificat en les altres 32 guerres que tenen lloc en el mateix moment que aquesta.

La nostra solidaritat és amb la ciutadania d'Ucraïna i amb les víctimes d'aquesta guerra i de totes les altres que segueixen actives arreu. També donem suport a totes les persones que rebutgen la invasió, tant a Ucraïna com a les ciutats russes manifestant-se, malgrat la repressió, contra el govern de Putin.

Diuen que la primera víctima de la guerra és la veritat. Des de *Cooperació Catalana* seguirem informant de les causes reals dels conflictes bèl·lics, que no són altres que els interessos geopolítics, econòmics i estratègics en joc entre les potències i les seves elits. La Fundació Roca Galès es va adherir des del primer moment a la campanya d'*Aturem les guerres* de la Plataforma Aturem la Guerra, i volem contribuir a la desaparició de l'armament bèl·lic i nuclear, així com dels exèrcits. La cultura de la Pau és l'única alternativa.

Per això cal que sortim de la banca armada que finança l'armament i potenciar les finances ètiques.

Cal que posem en marxa una transició ecosocial i desplegar un nou model energètic sense combustibles fòssils, que provoquen la crisi climàtica i innumbrables conflictes armats. Hem d'acollir les persones refugiades i també les objectores, de la mateixa manera que cal acollir les persones que fugen dels altres conflictes.

Podria semblar que les guerres són una errada del capitalisme, un mecanisme involuntari d'autodestrucció, una acció de bogeria personal; però res més lluny de la realitat. El capitalisme malmet certes zones, mentre en vigoritza d'altres que li interessen. El balanç és sempre que les classes populars pateixen i unes elits perden alguns privilegis que passen a mans d'unes altres, que els afegeixen als que ja tenien. La guerra és una reestructuració feta amb sang i patiment.

Amb aquesta guerra estem veient com governs i mitjans de comunicació de masses estan aplanant el camí a una societat més autoritària: control social, retallades dels drets fonamentals, carestia de la vida, reforç de l'OTAN, augment del pressupost militar...

Cap exèrcit ni cap imperi no ens pot aportar cap solució! Impulsem una cultura de pau per la vida!

Aturem les guerres!

Manifestació de la Plataforma Aturem la Guerra del passat dia 2 de març a Barcelona, contra la invasió d'Ucraïna i totes les guerres.
FOTO: Cedida

PRESENTACIÓ DE LA BIOGRAFIA DEL COOPERATIVISTA PAU ROBERT A VILA-RODONA

La Sala del Centenari del Celler Cooperatiu de Vila-rodonà acollirà, el diumenge 3 d'abril a les 12 del migdia, la presentació d'una nova biografia de la col·lecció Cooperativistes Catalans, editada per la Fundació Roca Galès amb Cossetània edicions.

Aquest volum número 35 està dedicat a la vida i obra del cooperativista Pau Robert i Rabadà i ha estat escrita per l'historiador Josep Santesmases.

L'acte comptarà amb les intervencions de l'autor, Josep Santesmases i Ollé; d'Adrià Rabadà Llor, president del Celler Cooperatiu i Secció de Crèdit de Vila-rodonà, i de Xavier Palos, president de la Fundació Roca Galès. La presentació anirà a càrrec d'Antoni Gavalda, professor de la Universitat Rovira i Virgili i director de la col·lecció Cooperativistes Catalans.

Pau Robert i Rabadà (Vila-rodonà 1873-1926), encara que va morir a 53 anys, va ser la persona més significativa de Vila-rodonà durant el primer terç del segle XX.

Propietari d'ideologia republicana, va presidir la Societat de Treballadors Agrícoles unes quantes vegades, amb una preocupació manifesta per l'escola laica i agrícola que administrava la dita societat. El 1909, amb una candidatura solidària, va guanyar les eleccions municipals, tot revertint la tendència monàrquica prèvia. El 1918 es va posar al capdavant de la construcció del celler cooperatiu del Sindicat Agrícola de Vila-rodonà, obra de l'arquitecte Cèsar Martinell i l'enginyer Isidre Campllonch, inaugurat l'any 1919. Participà en diverses organitzacions agràries, com ara la Unió de Vinyaters —sindicat que defensava els interessos vitivinícoles, així com la persecució de les adulteracions de vi i la venda il·legal— i la Federació Agrícola de l'Alt Camp de Tarragona —formada per entitats i sindicats agrícoles de la comarca. El 1921 fou elegit diputat provincial i de la Mancomunitat de Catalunya per una coalició nacionalista i republicana. I el 1923 es va presentar a les eleccions a diputats a Corts, però no va ser-ne elegit.

+info: www.rocagales.cat

Declaració de Cooperatives Europe sobre Ucraïna

L'organització Cooperatives Europe* envia a totes les organitzacions cooperatives europees sòcies una declaració davant la invasió d'Ucraïna. La declaració, signada per la presidenta de Cooperatives Europe, Susanne Westhausen, va ser tramesa a totes les organitzacions sòcies el passat 1 de març i contenia el text següent:

“Cooperatives Europe és solidària amb les persones, moltes d'elles cooperativistes, afectades pels esdeveniments a Ucraïna.

El moviment cooperatiu és d'intensa col·laboració, d'entesa comuna i respecte mutu. Els valors cooperatius clau inclouen la democràcia, la igualtat, l'equitat i la solidaritat, i situen les persones al centre. Com a associació paneuropea de cooperatives, amb membres no només a Ucraïna, sinó també a Rússia, Cooperatives Europe està convençuda que aquesta col·laboració supera les barreres polítiques o culturals, millorant la prosperitat i reforçant la seguretat. Però la nostra cooperació es basa en una comunitat internacional estable, basada en normes i principis que no haurien de ser soscauats.

Ens entristeix profundament que, una vegada més, la guerra es produeixi en el cor del nostre continent. Demanem la pau i les solucions diplomàtiques per evitar el sofriment de milions de persones innocents.

Seguim de prop la situació a Ucraïna i estem a punt i en contacte amb les organitzacions locals per donar suport a les refugiades. Fem una crida a les persones cooperants de tot Europa i d'arreu del món perquè iniciïn esforços per prestar ajuda humanitària i suport a les afectades per aquesta guerra.”

*Cooperatives Europe és la veu de les empreses cooperatives a Europa. En nom de les seves 84 organitzacions membres, radicades en 33 països europeus i en tots els sectors empresarials, promou el model empresarial cooperatiu a Europa. Els seus membres representen 141 milions de cooperativistes en 176.000 cooperatives, les quals proporcionen 4,7 milions de llocs de treball: una força per al creixement econòmic i el canvi social.

www.coopseurope.coop

NOTA

En referència a l'entradeta de la pàgina 10 de l'anterior revista *Cooperació catalana*, 462, de març de 2022 versió paper, hauria de figurar: “Fundada cap a l'any 1920, va ser la segona cooperativa **lletera** del país, poc després de la cooperativa del Cadí”.

MISSATGE DE L'ALIANÇA COOPERATIVA INTERNACIONAL SOBRE LA GUERRA A UCRAÏNA

L'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) s'uneix als cooperants de tot el món per expressar la nostra preocupació per la guerra a Ucraïna i la nostra solidaritat amb tots els afectats per aquesta, on sigui que visquin.

Tal com va abordar recentment Cooperatives Europe, el moviment cooperatiu és de "col·laboració intensa, d'entesa comuna i respecte mutu" i, al mateix temps, la cooperació es basa en una "comunitat internacional estable, basada en regles i principis que no han de ser soscavats".

Per tant, condemnem l'ús de la força militar contra qualsevol població i fem una crida a la comunitat internacional a portar la pau i advocar per solucions diplomàtiques que evitin el sofriment de milions d'innocents. El conflicte, com ha succeït en altres llocs del món on persisteixen els conflictes armats, ha creat una crisi humanitària que ens mobilitza.

L'ACI està treballant per connectar cooperatives d'arreu del món que puguin oferir ajuda i suport en aquest moment de gran necessitat. Ens agradaria encoratjar d'altres a unir-se amb nosaltres en aquest esforç vital per mitigar les dificultats que s'estan infligint al poble ucraïnès.

Advocant pel cessament immediat de la violència a Ucraïna, fem una crida als governs, les organitzacions internacionals i les organitzacions de la societat civil en general per construir una agenda global positiva per a la pau basada en la cooperació. La imposició per la força mai serà el camí.

En l'esperit de la Declaració de l'ACI sobre la *Pau Positiva a través de les Cooperatives**, reafirmem que els conflictes sorgeixen de necessitats i aspiracions humanes insatisfetes. La fi última de les cooperatives és la satisfacció de les necessitats i aspiracions humanes bàsiques. Les cooperatives actuen per un futur millor, més inclusiu, més sostenible, més participatiu i més pròsper per a tothom.

*L'Assemblea General de l'Aliança Cooperativa Internacional del 17 d'octubre de 2019, celebrada a Kigali (Ruanda), va aprovar la "Declaració sobre la Pau Positiva a través de les Cooperatives", com a expressió global organitzada del moviment cooperatiu, el qual pot demostrar àmpliament les seves contribucions a la pau positiva al llarg dels seus 125 anys d'existència (el 2020), posant en pràctica la identitat cooperativa i promovent activament la pau positiva.

La Declaració és una crida a defensar i aprofundir el compromís del moviment cooperatiu amb la pau positiva i crida tots els membres a enfortir la seva acció per construir una pau positiva basada en la nostra Agenda d'Acció Cooperativa per a la Pau Positiva.

www.ica.coop

SISENA EDICIÓ DELS PREMIS ALS MILLORS TREBALLS UNIVERSITARIS SOBRE COOPERATIVISME I ECONOMIA SOCIAL

La Fundació Roca Galès, en el marc del Programa de foment de l'economia social del Departament d'Empresa i

Treball de la Generalitat de Catalunya i el Ministerio de Trabajo y Economía social, ha convocat una nova edició dels Premis economia social als millors treballs universitaris en l'àmbit del tercer sector, l'economia social o les cooperatives. La convocatòria d'enguany, que atorgarà fins a 9.200 euros en premis, inclou les categories de millors treballs de final de grau (TFG), millors treballs de final de màster (TFM) i millors treballs de final de postgrau (TFP).

En total, s'atorgaran 9.200 euros en premis. En concret, un premi especial de 1.100 euros, i un primer premi de 1.100 euros i un segon premi de 900 euros per cadascuna de les tres categories (TFG, TFP i TFM). Les set persones premiades també rebran 300 euros més en vals per a serveis i productes del mercat social.

Els Premis economia social tenen per objectiu donar visibilitat a les àrees de coneixement relatives al cooperativisme, l'economia social i el tercer sector en les universitats catalanes, però també fomentar l'especialització de l'alumnat en aquestes matèries i reconèixer els treballs acadèmics teòrics i pràctics que els abordin i que posin en valor les noves maneres de produir, gestionar i consumir. Així mateix, es pretén facilitar la creació d'una xarxa de personal acadèmic interessat en aquestes àrees.

El termini de presentació dels treballs romandrà obert fins al **16 de setembre de 2022**. Les bases dels Premis es poden consultar al web del Programa d'economia social de: <https://economiasocial.coop/premis>

Més informació o consultes sobre els Premis: premis@rocagales.cat

Som representativitat _____

→ **Participació**

Visibilitat _____

→ **Enfortiment i creació**

Sectors _____

→ **Territori**

Economies feministes _____

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 · Fax: 93 302 18 85

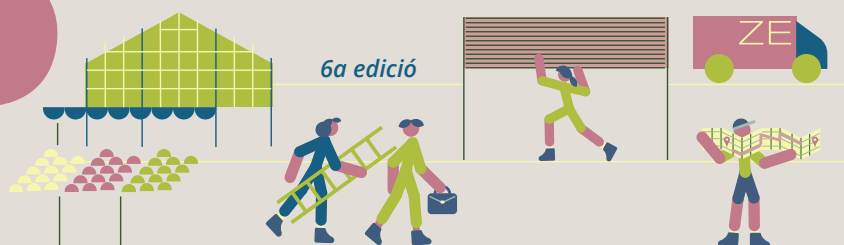
cooperativestreball.coop

**IMPULSEM
EL QUE**

**AJUTS DE FINS AL 80%
PER A PROJECTES
QUE ACTIVEN L'ECONOMIA
DELS BARRIS**

Consulta les bases a: barcelonactiva.cat/impulsemelquefas

#impulsemelquefas

Ajuntament de
Barcelona

PROJECTE EUROPEU D'INTERCOOPERACIÓ

La Confederació de Cooperatives de Catalunya participa en un projecte europeu d'intercooperació per a la resiliència del cooperativisme i l'economia social

Àrea de Comunicació
Confederació de Cooperatives de Catalunya
 @CooperativesCAT

La Comissió Europea va publicar, el passat mes de setembre, una convocatòria per recollir projectes en el marc de l'economia social (ES) que donen suport a les cooperatives i a d'altres empreses de l'ES per tal de ser més resilients. La convocatòria se centrava en dos eixos: els Pactes Verds Locals i les Missions d'Economia Social per a la Resiliència Comunitària.

En l'eix de l'Economia Social i la Resiliència Comunitària, diverses regions i entitats membres de REVES (Réseau Européen des Villes & Régions de l'Economie Sociale) ja havien manifestat la seva inquietud per la capacitat de reconstrucció en un context de postpandèmia. Per aquest motiu, l'objectiu específic de la convocatòria és impulsar projectes que permetin consolidar la recuperació i resiliència de les administracions públiques regionals o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat.

El projecte compta amb participants de Polònia, Bèlgica i Itàlia, a més de Catalunya, que hi és present a través de CoopCat i de la Direcció General d'Economia Social i Solidària, el Tercer Sector i les Cooperatives de la Generalitat.

L'àmbit temàtic en què treballem des de CoopCat, en coordinació amb la Generalitat de Catalunya, és el de la transició energètica i la digitalització. Pel que fa a les energies verdes, aquest

projecte ha de servir per intercanviar experiències i coneixements sobre la participació comunitària en comunitats energètiques locals en relació amb el marc legal existent, el suport financer, el desenvolupament d'habilitats i de la comunicació. Quant a la digitalització, es busca millorar les competències dels operadors d'empreses socials, fomentar la construcció de plataformes digitals cooperatives i millorar la comunicació i difusió d'altres eines digitals cooperatives.

La durada aproximada d'aquest projecte d'intercooperació és de divuit mesos i el seu eix vertebrador és considerar la forma cooperativa com un instrument de transformació social i, per tant, com una eina per impulsar la transició verda i digital, erradicar la pobresa energètica, empoderar les persones i construir una societat més inclusiva, i permetre un desenvolupament resilient i ambientalment sostenible.

Es tracta d'una gran oportunitat per, a través de la cooperació, conèixer bones pràctiques i experiències dels països socis dels projectes, crear una xarxa d'interrelacions europees per fomentar la participació activa del cooperativisme i l'economia social en la transició ecosocial que perduri més enllà d'aquest projecte, millorar les polítiques públiques implantades a cada territori, desenvolupar plans d'acció local i posicionar el cooperativisme català a Europa.

Neu al carrer, cultura per emancipar-nos

Explica la filòsofa Marina Garcés que la cultura serveix per elaborar la distància entre nosaltres i el món. I diferencia dues cultures: la que treballa pel poder intenta fixar els límits d'allò que som, i la que ens vol emancipar intenta obrir-nos. Neu al carrer pertany a la segona: la que pretén fer-nos gaudir i, alhora, posicionar-nos en el món. Les quatre ànimes del projecte ho expliquen d'una manera més directa: “la cultura és la nostra arma de construcció massiva”.

Marta Salinas
Periodista, L'Apòstrof
@MartaSalinas73

A causa de la pandèmia, l'equip de Neu al carrer s'ha vist forçat a trobar-se virtualment. A dalt a l'esquerra, el Feliu Ventura i la Laia Gordi; a la dreta, el Fèlix Castells, i a baix, la Laia Alsina.

Parlem de Neu al carrer, o sigui, parlem de cultura. I de comunicació. I també de política. “Treballem en un àmbit que ens encanta, que és la cultura. Gaudim ajudant a difondre la cultura, ajudant a difondre idees diferents, transformadores”, explica la Laia Alsina, la pota catalana del projecte. Les altres tres potes són xatvines.

“Vam començar tres persones a Xàtiva i, al cap d'un parell d'anys, s'hi va sumar la Laia”, relata la Laia Gordi, una de les fundadores. Una de les singularitats de Neu al carrer és que fa de pont entre Catalunya i el País Valencià. És a dir, qualsevol producte cultural català –un esdeveniment, un disc, un llibre...– l'expliquen al País Valencià, i també a la inversa: cantautors, grups, festivals, etc. que neixen al País Valencià els difonen a Catalunya. De fet, hi ha molt poques persones i empreses que s'encarreguen de construir ponts d'aquesta mena. I Neu al carrer ho fa, a més, posant la qualitat al centre: seleccionen acuradament

els productes, els grups i els esdeveniments que acompanyen. Tant és així que, si no se'ls creuen, no els comuniquen. “Per tant”, afegeix la Laia Gordi, “els periodistes amb els quals nosaltres treballem ja saben que no els vendrem cap porqueria comercial”.

Es dediquen a la comunicació cultural, al management, a la producció i a la direcció artística. “Nosaltres ens podem encarregar de totes les fases del procés o només d'un trosset: és a dir, des de muntar un esdeveniment cultural (un concert, un festival, produir un disc...) fins al management i la distribució d'aquest producte, fer l'acompanyament de l'artista als escenaris o portar-li la comunicació”, expliquen.

Cooperativa sí o sí

Neu al carrer són dues periodistes i dos músics de llarg recorregut: la Laia Alsina, la Laia Gordi, el Fèlix Castells i el Feliu Ventura. A l'hora de crear la cooperativa, als tres fundadors els va moure el desig

ORGANITZACIÓ FESLLOC

d'autoocupar-se i de decidir sobre el temps i la manera de treballar. Malgrat que els primers números que van fer eren molt dolents –en paraules de la Laia Gordi, “allò era una ruïna”–, van intentar-ho igualment. “Ho vam provar d’una manera entre idealista i incrèdula i, per a la meua sorpresa, els números van tirar endavant”, explica Gordi. Era el 2018.

Quan van plantejar-se muntar una empresa, tenien molt clar que només podia ser una cooperativa. “És l’únic format empresarial democràtic. No concebem una altra manera d’organitzar-nos en comunitat que no sigui horitzontal”, assegura la Laia Gordi. Van començar amb salaris baixos, però dignes. “Hem après a viure de forma austera, perquè és la forma de sobreviure en aquest sistema, i tenim molt clar que no vivim per treballar: sobretot volem ser feliços i no convertir-nos en esclaus de la nostra feina”, explica Gordi. Per a Neu al carrer, el més important és que tothom se senti còmode i faci l’horari que necessiti

per conciliar, i per això el sou i les jornades s’adapten a les necessitats de cadascú.

Neu al carrer porta el català al moll de l’os. “Per a nosaltres, la llengua és crucial i per això ho fem tot en valencià”, diu Gordi. Els preocupa el retrocés del català, tant al País Valencià com a Catalunya, i per això miren d’establir complicitats amb entitats que comparteixin aquesta mateixa sensibilitat. A Catalunya, Neu al carrer forma part de la XES i treballa informalment amb altres organitzacions com Kult, Cultura Cooperativa, Quesoni, Sembra Llibres o Propaganda pel Fet, per esmentar-ne només alguns. Al País Valencià també manté vincles informals amb altres entitats amb les quals esperen articular teixit cooperatiu alternatiu.

Un festival de projectes

Al llarg d’aquests quatre anys, l’equip de Neu al carrer ha acompanyat desenes de grups, artistes, projectes i festivals. La llista seria

Festival Feslloc, edició 2021, celebrat seguint les mesures COVID amb el públic assegut en taules i cadires.

llarguíssima: el grup de música valenciana Smoking Souls –han fet la campanya del darrer disc, “La Cura”, tant a Catalunya com al País Valencià–; els anuals Mèdia.cat –han gestionat el Verkami i s’encarre-

“

Una de les singularitats de Neu al carrer és que fa de pont entre Catalunya i el País Valencià. És a dir, qualsevol producte cultural català l’expliquen al País Valencià, i també a la inversa.

“

«Tenim molt clar que no vivim per treballar: sobretot volem ser feliços i no convertir-nos en esclaus de la nostra feina.»

XEPO WS

guen de la campanya comunicativa dels anuaris-; el Feslloc, el festival de música en valencià per excel·lència, l'únic que va tirar endavant els anys 2020 i 2021 –s'han encarregat de la coordinació del festival, de tota la comunicació i de l'assistència de producció en diverses edicions-; el Festival MiL –s'han responsabilitzat de la direcció artística, la comunicació i la producció-; la formació poeticomusical Ovidi4 –s'han fet càrrec del management, la contractació i la campanya de comunicació a Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears del llançament del llibre-disc i la nova gira “L'Ovidi se'n va a la Beckett”...

Entre aquests projectes, n'hi ha un que els agrada comentar especialment: la Gira als Terrats que es va inventar el Feliu Ventura. “La idea era que nosaltres, fora de les institucions, busquéssim espais segurs on poguéssim fer música i ens retrobéssim seguint totes les mesures de seguretat. Es tractava de trobar aquests espais on tornéssim a ser una mica persones després de tants mesos tancades a casa. Era gairebé un projecte de cures”, explica la Laia Gordi. Van llançar el projecte amb un vídeo que van gravar al terrat de casa i la resposta va ser aclaparadora: durant uns mesos, van fer

una vintena de concerts a cases de gent –a terrats i jardins-, amb aforaments de màxim 50 persones. Eren concerts molt íntims que la gent vivia amb molta intensitat, perquè feia molt de temps que no sentia música en directe.

Cultura i comunicació en crisi

Neu al carrer és conscient que la cultura, juntament amb la comunicació, han estat dels sectors més perjudicats per la pandèmia. “La cultura és de les primeres coses que es retalla quan hi ha una crisi”, diu Alsina, “i, a més, la comunicació ha perdut valor. Quan el món estava aturat, t'encarregaves tu de difondre el que feies, i sembla que de moment continua aquesta dinàmica. Però cal gent experta en comunicació que et faci arribar més enllà de la teva xarxa, perquè els resultats són molt diferents”. La Laia Gordi afegeix: “Ja veurem què quedarà de projectes culturals alternatius després d'aquesta crisi. Al País Valencià pot haver-hi una plomada general”.

Malgrat la crisi, a Neu al carrer continuen imaginant: “Ens agradaria generar un projecte propi que fos sostenible, un projecte que fos emblema de Neu al carrer, com ara un festival o un cicle de concerts”, diu Alsina, conscient que només

El Feliu Ventura i la Laia Gordi a l'oficina.

portaran a terme aquesta idea si econòmicament és viable. Mentrestant, seguiran treballant perquè la cultura transformadora arribi lluny. “Nosaltres el que volem és transformar, alterar les coses, que la gent surti al carrer i tingui una vida rica culturalment, que també vol dir políticament”, recorda Gordi. Per això, la cooperativa fa seves les paraules de Montserrat Roig quan va dir que la cultura és l'opció més revolucionària a llarg termini. Per a Neu al carrer, a curt termini també ho és.

“

El grup Smoking Souls, els anuaris Mèdia.cat, els festivals Feslloc i MiL o la formació poeticomusical Ovidi4 són alguns dels projectes que han acompanyat.

Mar Vallecillos

«Treballar menys per treballar totes? No, treballar menys totes!»

Un personatge històric que voldries conèixer:
Hipàcia d'Alexandria

Una lectura imprescindible: No sabia dir quina, com a imprescindible..., però recentment m'ha captivat *El Secreto de las Fiestas*, del Francisco Casavella.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: M'agrada pensar que puc deixar de seguir-los tots i el món segueix.

No podries viure sense... Confiar.

Encara tens pendent... Deixar de tenir coses pendents :)

El cooperativisme és... Part de la solució!!

Mar Vallecillos (Barcelona, 1976) és periodista i sociòloga. Columnista a la *Directa* i *Catorze*, el 2016 va publicar el seu primer recull d'articles, *Miraràs el món*, en el que va ser el primer llibre editat per Triangular Edicions. Ara hi publica el segon, *Cosmonautes de la quotidianitat*, que ja des del títol és tota una declaració d'intencions i de l'estil que la caracteritza.

Josep Comajoan
Dies d'Agost Sccl
@diesdagost

66

«És imprescindible fixar-se en les coses petites per explicar el món.»

Com et definiries? Més aviat articulista que escriptora, o ets de les que et reivindiques com a escriptora, en la mesura que bé que escrius..., independentment del gènere i de com arribes a la gent que et llegeix?

Em costa definir-me com l'una o l'altra. Dir-me escriptora em faria una vergonya enorme. I articulista també, perquè jo el que faig són aquestes columnes una mica difícils de definir. La invitació a definir-se a mi ja em grinyola una mica. No la tinc resolta.

Gemma Garcia deia en l'article que va dedicar a *Miraràs el món* a la *Directa*: "Fa textos polítics impregnats de les coses simples que, diu, són les més fortes, com l'amor, la cooperació, l'amistat". A partir de les coses simples, les coses petites, també som capaces d'explicar el món? Fins i tot pot ser més fàcil?

No sé si és més fàcil, és imprescindible fixar-se en les coses petites per explicar el món. Perquè, si no, caiem en el parany de la complexitat. I el món és complex, hi ha anàlisis difícils de fer, però sí que està bé fer-ho a partir de les coses properes, simples, que no sempre són les coses més petites...

Eva Piquer escrivia sobre tu arran de *Miraràs el món*: "Té una manera precisa, delicada i rebel de mirar-se un món que podria ser molt millor i podríem fer molt millor". Delicada i rebel, alhora, es fa complicat?

No ho sé. M'afalaga sentir "delicada i rebel"... però no, no és contradictori. De fet, la delicadesa pot ser una fortaleza. Allò que es diu tant de la canya de bambú: és de les plantes més fortes que hi ha, és molt difícil doblegar-la o desplantar-la, i alhora pot ser d'una delicadesa exquisida. Crec que per aquí van moltes sortides a molts problemes que tenim. Aquesta conjugació d'entendre d'una altra manera la

sensibilitat, la delicadesa i la fortaleza. I, en general, de trencar moltes dicotomies que tenim una mica integrades.

Tot sovint de l'anècdota n'extreus la categoria. Allò que dèiem, convertir en polític allò quotidià o, el que sovint repetim, que allò personal és polític. Però en el teu cas, quan et plantes davant el paper en blanc, normalment què sorgeix abans, l'anècdota o la categoria?

Saps que no ho sé? És que jo crec que va junt. No sé dir-te... Crec que el que m'ha passat, sigui una conversa amb la meva neboda o amb el cambrer, ja veig que va junt amb un tema que ens travessa a tots políticament. Per tant, no faig una feina prèvia. Si ve, ve junt, cau, i quasi sempre és alguna cosa molt recent que m'ha passat. Crec que si estem atentes, la realitat supera la ficció, l'assaig polític..., conté molt. En un gest quotidià, com asseure't al metro, si estem amb els ulls oberts, hi ha mil anècdotes que estan explicant mil grans tesis i anàlisis de com ens estem muntant la vida.

66

«Cooperem més del que ens diem. Tant en l'àmbit cooperatiu, com el senyor o la senyora que no saben què és una cooperativa.»

Triangular Edicions va estrenar-se amb *Miraràs el món*. Va tenir alguna cosa d'especial participar amb una obra teva d'aquest naixement editorial?

Sí. Jo no havia pensat mai publicar res. I un dia, recordo que tornava del Pallars, a les onze de la nit, amb la motxilla, i a la cantonada de casa, em trobo el Sergi Espinosa, de Triangular, que és veí, col·lega de moviments socials i espais diversos, i em diu: "Eh, Vallecillos, fa dies que vull parlar amb tu perquè muntarem una editorial i volem que el primer llibre siguin les teves columnes". Jo pensava: "Però què diu!". Llavors, ha estat molt bonic deixar-te guiar per altres, jo no he arribat al primer llibre pensant-ho, sinó orgànicament deixant-me endur per una proposta d'un veí i company.

El valor de la proximitat.

El fet que sigui veí m'agrada molt, perquè hi va haver moments que portaves les gallerades tres porteries més amunt. A mi tota aquesta cosa artesana de la proximitat em va molt. Com en el nou llibre, que s'ha fet amb paper sostenible, li he posat la conya de les passes que hi ha entre casa meua i l'oficina del maquetista, que és una antiga fusteria andreuca, casa de l'editor, els graons... Quedar al bar de la cantonada per veure com farem la presentació li dona un valor brutal, m'ha encantat!

Parlem del nou llibre, *Cosmonautes de la quotidianitat*. El títol surt d'un article on parles de prendre perspectiva, però alhora mirant de prop, sentint allò que s'observa, si pot ser amb tots els sentits. Massa sovint ens costa ser cosmonautes de la quotidianitat i, fins i tot, acabem mirant massa amb la mirada dels altres?

Mar Vallecillos durant l'entrevista al barri del Clot de Barcelona.

Sí, estem en una trampa que ens fa pensar que tot és molt complicat, que la vida real està en una altra banda, que el nostre dia a dia no conté explicació de moltes coses que ens passen, que cal mirar molt de lluny els problemes locals... I per descomptat, vivim en un món global; però *Cosmonautes de la quotidianitat* és una invitació a mirar el teu dia a dia amb la mirada neta. Cada relació petita, com l'elaboració d'un plat, conté molta explicació de com estem vivint. I també conté molta oportunitat d'emancipació. Si ens miréssim cada dia com si acabéssim d'arribar de Júpiter, no només entendríem moltes coses, sinó que no en donaríem moltes per descomptades. Aquesta seria la part més crítica, però és que hi ha una part de gaudi que també tindríem, de mirar-nos-ho tot com si estiguéssim de vacances.

Com has organitzat el recull d'articles a *Cosmonautes de la quotidianitat*?

Com a *Miraràs el món*, hem fet tres blocs. El primer té més a veure amb propostes polítiques globals, què fem, cap on anem, potser és el de més filosofia política. El segon bloc són lluites concretes, que jo tampoc en soc conscient, però preparant els dos llibres m'adono que una obsessió és el repariment del treball. I l'últim bloc són temes més íntims, més personals, tot i que també estan carregats de proposta política.

Parlem del treball, doncs. "Treballar menys per treballar totes", això resumiria una part del nostre programa econòmic, si més no el que afecta el món del treball?

Treballar menys. Perquè treballar no mola! És a dir, treballar menys totes. Faig un pas més enllà. Però és que l'objectiu

no és treballar totes. Estem arribant a uns desenvolupaments tecnològics de l'hòstia, i aquí seguim intentant que no siguin més de vuit hores. Fa un segle d'allò! Treballar menys, perquè hem vingut a aquest món a gaudir, a aprendre, a estar, a estimar. Treballar menys perquè hem de desmitificar el treball. Treballar menys perquè hauríem de treballar només per allò realment necessari, i no per produir foteses.

Al món cooperatiu ens agrada repetir que "cooperem, no competim", i en part ja és així, si més no en l'àmbit professional, laboral, empresarial. En la vida, competim més que no pas cooperem?

Cooperem més del que ens diem. Tant en l'àmbit cooperatiu, com el senyor o la senyora que no saben què és una coope-

rativa. No crec que l'home sigui un llop per a l'home, sinó crec més en la idea de "suport mutu" de Kropotkin, que el que és consubstancial a l'ésser humà és la cooperació. És que, si no, no podríem viure. Ens necessitem i volem necessitar-nos. Passa que el sistema està pensat perquè, per sobreviure, t'enfrontis i competeixis amb el teu veí, el teu company... i aquest és el problema. Però la competició no està en la nostra naturalesa.

Ara que parles de suport mutu, els primers mesos de pandèmia es van ressuscitar, si més no a un nivell més generalitzat de l'habitual, conceptes com aquest, de suport mutu. Què ha quedat de tot allò?

Ha quedat un desig frustrat. Era una oportunitat per, ara sí, posar la vida al centre, són els nostres cossos, la meua gestió de com vaig a comprar l'arròs o el cafè..., era tot tan bàsic! I també era tan important fer-nos costat, era una oportunitat radical. Què n'ha quedat? Alguns espais en molts barris continuen funcionant, el grup de Telegram per on ara et dius quatre coses, però ha quedat el que podria haver estat i no va ser. D'organitzar-nos d'una altra manera.

El primer llibre era un recull d'articles d'abans de la pandèmia. Quina presència hi té en el segon?

Molta, des del moment que parlo de la quotidianitat. No sé què pot haver-hi més impactant que això que ens ha passat a tots els nivells, ara òbviament tots estem molt impactats amb Ucraïna, i també ens afecta, però mai havíem estat en un moment en què una crisi global sanitària, econòmica, ambiental, entrés tan profundament a casa nostra.

“

«El suport mutu dels primers mesos de pandèmia ha quedat en un desig frustrat d'organitzar-nos d'una altra manera.»

És possible una ramaderia que produeixi carn segura, sostenible i assequible per a tota la població catalana?

Ramon Armengol
Responsable de Ramaderia i Ilet
de la Federació de Cooperatives
Agràries de Catalunya

La resposta és sí. El sector agroalimentari és el primer de l'economia catalana i un dels sectors exportadors més dinàmics amb un volum i un valor de les seves exportacions que creix any rere any.

El 2021, el sector agroalimentari va generar un volum de negoci de 38.305 milions d'euros, equivalent al 16,28% del PIB a Catalunya.

Està integrat per 57.423 explotacions agràries, 3.922 indústries d'alimentació i begudes i 436 establiments de la indústria auxiliar agroalimentària. La **indústria càrnica és el principal sector agroalimentari de Catalunya**, amb un volum de negoci de 8.452 milions d'euros i proporciona ocupació a 33.816 persones. Aquestes dades avalen l'enorme **professionalització del sector, el qual ha aconseguit assolir uns estàndards de benestar, de salut animal, de qualitat de la producció i d'eficiència molt elevats** i que són lloats a tot el món.

A Catalunya hi ha 192 cooperatives agràries catalanes que facturen 1.663 milions d'euros i proporcionen ocupació a 4.399 persones. **L'objectiu principal del cooperativisme i de la ramaderia en particular és aportar a la societat aliments assequibles, d'alt valor nutritiu, qualitat sanitària i sensorial.** El desenvolupament científic i tecnològic dels últims seixanta anys ha permès incrementar l'eficiència dels sistemes productius, procés conegut com a **intensificació**. Això ha suposat que **l'oferta d'aliments sigui àmplia i assequible econòmicament per a la majoria de la població mundial.**

La despesa mitjana en consum a les llars catalanes el 2020 va ser de 29.235 euros per llar. Es va produir un increment del 14% de la despesa d'aliments i begudes no alcohòliques degut a la situació de pandèmia, amb una despesa mitjana per llar de 4.823 euros en què la quantitat mitjana de **carn consumida va ser de 108 kg.**

L'impacte de la pandèmia conclou que un 29% de la població catalana està en risc d'exclusió social, és a dir, 3 de cada 10 per-

sones. **El 3% de les llars catalanes, en els últims deu anys, ha passat gana per les dificultats d'accedir als aliments.**

El 3% de les llars catalanes, en els últims deu anys, ha passat gana per les dificultats d'accedir als aliments.

En la ramaderia, com en qualsevol altra activitat econòmica, **la industrialització de la producció ha permès reduir costos i optimitzar recursos humans** per tal que totes les classes socials puguin accedir als aliments, especialment a la carn, i **mantenir una dieta mediterrània.** Mentre que els costos dels pinsos, l'energia, l'aigua i els combustibles han augmentat considerablement, **el preu de la carn s'ha mantingut estable des de la dècada de 1980, gràcies als avenços dels sistemes de producció intensiva.**

Importància de la ramaderia

Una de les tendències de la Unió Europea és reduir el consum de carn i substituir-lo per altres productes vegetals. Segons els científics, és difícil predir els efectes secundaris de l'abandonament del sector ramader, però les conseqüències segures serien les següents:

Intensificació de l'ús de les terres de cultiu per a la producció de proteïnes vegetals i major dependència d'importacions de tercers països, pèrdua de biodiversitat i abandonament de terres a regions de muntanya, **desaparició de les zones rurals, augment de l'ús de fertilitzants al sòl,** especialment nitrogen i fòsfor, com a conseqüència d'un ús excessiu i de poca eficiència en l'absorció per les plantes, **desapa-**

rició de part del patrimoni gastronòmic europeu i dificultats per a cobrir tots els requisits nutricionals de la població com, per exemple, la carn, el formatge, els ous i la llet. **Tampoc hi haurà**

Les dades desmunten el fals mite que l'agricultura i la ramaderia són el principal causant del canvi climàtic.

una disminució significativa en la petjada de carboni ja que, sense remugants, seria molt difícil mantenir els prats i les pastures, i els boscos serien més susceptibles d'incendiar-se.

Un altre tema que preocupa el sector agrari és la **contribució en les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH)**. Segons l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic (OCCC), l'agricultura i la ramaderia (12%) es troben en la quarta posició de sectors que generen GEH, per darrere del sector industrial (31%), el transport (29%) i el sector energètic (14%). Aquestes dades desmunten el fals mite que l'agricultura i la ramaderia són el principal causant del canvi climàtic. Les emissions GEH a Catalunya, atribuïdes a l'activitat agrícola, són rellevants i la majoria estan originades com a conseqüència de la gestió del bestiar i estan associades a la gestió dels purins i dels fems. Aquest fet és degut a l'emissió d'òxid nitrós (N_2O) dels sòls, lligat a l'aplicació de fertilitzants nitrogenats i, també, a l'emissió de diòxid de carboni (CO_2) vinculat a la utilització de combustibles fòssils i a la descomposició de matèria orgànica del sòl.

El sector ramader ha aplicat estratègies per a la reducció dels gasos d'efecte hivernacle, com seria el cas de la recerca de **dietes més adaptades a les necessitats de cada espècie**, la capacitat productiva i l'edat dels animals per a generar dejeccions amb menys contingut de nitrogen; la **selecció genètica** destinada a l'obtenció d'animals que generin menys GEH; la **millora del maneig del reg i de la fertilització**; el maneig del sòl i de les restes vegetals; la millora en les instal·lacions ramaderes i l'aplicació de les millors tècniques disponibles (MTD) per a reduir les emissions, d'acord amb la normativa vigent.

L'any 2020, **el sector porcí va reduir un 5,4% les emissions GEH per cada kilogram de carn produït** respecte a l'any 2019. Aquestes xifres reflecteixen l'esforç que fan els ramaders per reduir l'impacte mediambiental de les emissions de l'activitat porcina amb l'objectiu final de contribuir a la neutralitat climàtica per a l'any 2050.

Reflexions

Les **activitats ramaderes són fonamentals en la vertebració del territori**, en el manteniment de la població rural i del paisatge i en la seva contribució a l'economia, ja que la ramaderia roman i no es deslocalitza.

Les **cooperatives que integren ramaders aposten per la sostenibilitat**, fins i tot, en la producció intensiva, des del respecte a l'àmplia normativa europea i als alts estàndards de producció europea.

El sector ramader està fent un esforç immens i continu per a **reduir les emissions contaminants**. Treballarà amb els estats membres per dur a terme un pla d'acció per a la gestió integrada de nutrients que consideri les pràctiques de fertilització de precisió i l'aprofitament de les dejeccions ramaderes com a nutrients.

El sector ramader està complint rigorosament amb totes les normatives i està totalment **compromès a destinar tots els esforços necessaris per pal·liar l'efecte de les dejeccions ramaderes a les zones agrícoles més vulnerables**.

Cal una **gestió conjunta de les dejeccions ramaderes** i la seva aplicació als camps com a fertilitzant orgànic, fent inversions col·lectives per al seu tractament. Això que **des de fa molt temps s'està impulsant per part de les cooperatives**, lamentablement, no tot el sector ho ha tingut tan assumit.

L'objectiu final ha de ser **aconseguir una producció ramadera més eficient que garanteixi la salut i el benestar animal i la conservació dels recursos naturals, amb explotacions econòmicament i socialment viables i que puguin produir aliments segurs i amb una alta qualitat nutritiva**. El sector treballa en la millora del benestar animal, concretament,

mitjançant el desenvolupament de certificacions impulsades pel mateix sector des de les interprofessionals o, de manera privada, amb segells ja existents.

En un mercat competitiu, per tal que les explotacions mitjanes i familiars puguin sobreviure i competir, cal que **la societat valori i demani els seus productes**. Si la producció arriba al mercat sense diferenciació i no existeix cap promoció de la qualitat del producte, només importa el preu.

Es necessita una **política agroalimentària continuada i activa, orientada a la millora de la tecnificació de tots els sistemes de producció**, dels canals de comercialització i promoció dels productes orientada al consumidor.

La **falta d'estructuració del mercat** obliga agricultors i ramaders a competir en un entorn internacional amb països que tenen costos de producció més baixos.

Les activitats ramaderes
són fonamentals en la
vertebració del territori,
en el manteniment de
la població rural i del
paisatge i en la seva
contribució a l'economia
local.

TRANSICIÓ ENERGÈTICA, UNA GRAN OPORTUNITAT... PER A QUI?

Clàudia Torrents Flores

1r Premi Treball Final de Postgrau
Premis economia social 2021

En aquest article parlo de l'emergència climàtica, centrant-me en la crisi energètica, i explico com es problematitza des de les veus capitalistes i quines solucions en plantegen. Després reflexiono sobre si el creixement econòmic ha de ser la nostra fita principal i assenyalo com l'economia social i solidària genera i posa en pràctica alternatives a les propostes hegemòniques de transició.

Un acord fracassat rere un altre

L'any 2009 se celebrava a Copenhaguen la 15a Conferència de les Parts –COP-15– on els representants dels principals estats contaminants signaven un acord que perpetrés els objectius del Protocol de Kyoto, que van vèncer l'any 2013 sense ser assolits. Els objectius van passar de ser molt vagues –prendre mesures per reduir els GEH i passar informes periòdicament– a quelcom més definit: evitar que les temperatures s'incrementessin per sobre dels 20C respecte de l'era preindustrial. Tanmateix, els objectius no van ser blindats i aquests compromisos no vinculants no van frenar l'increment de les emissions i de la temperatura. L'any 2015 se celebra la COP-21, que resulta en el famós Acord de París. Es

considera precursor d'una nova era en la política climàtica internacional, una que ofereix l'oportunitat d'una cooperació internacional més permanent. Es torna a posar de manifest la necessitat de mantenir l'escalfament global per sota de 20C, preferentment 1,50C, i s'explicita que, si no és així, els perills per al manteniment de la vida seran molt elevats, especialment al sud global.

Així, cada país va comunicar les seves accions climàtiques destinades a assolir aquest objectiu que iniciarien el 2020, però encara el 2015, l'UNFCCC –Convenció del Canvi Climàtic de les Nacions Unides– presenta una anàlisi que conclou que les accions presentades no es corresponen en conjunt amb els escenaris dels 20C, és a dir, no són suficientment ambicioses per assolir l'objectiu global.

COP 21 a París l'any 2015.

La COVID-19 i el Pacte Verd Europeu

Arribem a l'any 2020, l'any del clima. Els estats han de començar la cursa per reduir emissions i fer una transició cap a les energies renovables. Però el món se submergeix en la gran crisi de la COVID-19. Tanmateix, a diferència d'altres dates crítiques, aquesta vegada no es deixa de banda el clima en la retòrica de sortida de la crisi econòmica, i així arriba el Pacte Verd Europeu. Es presenta com una estratègia de creixement com a potència mundial; transformarà la Unió Europea mitjançant un paquet de mesures de gran abast sectorial sustentat per una ingent mobilització de recursos econòmics. Una inversió pública massiva suposadament necessària per reduir les emissions de GEH –fixa com a objectiu una reducció del 55% respecte del 1990 de cara al 2030–. És el camí a seguir per transformar el desafiament de la crisi econòmica i la crisi climàtica en una oportunitat única per a Europa.

Alhora, les veus més progressistes dels Estats Units i amb Alexandria Ocasio-Cortez com a portaveu defensen la implantació del Green New Deal. El nom fa referència al New Deal de Roosevelt dels anys trenta i, tot i que els objectius de caire social són més potents que els de la proposta europea, segueix emmarcant-se dins la narrativa del capitalisme i, per tant, col·locant el creixement econòmic com a fita necessària.

Problematització de la crisi climàtica des del capitalisme

Veiem que les institucions internacionals i els estats porten dècades mobilitzant-se per fer front a la crisi climàtica. El sistema econòmic capitalista ha provocat uns canvis en el planeta que fan trontollar el sistema mateix. La combustió d'hidrocarburs com a font principal d'energia n'és el màxim responsable i això ha fet protagonista a la transició energètica en aquestes conferències, acords i pactes. A més, els hidrocarburs presenten un altre conflicte: el petroli s'està esgotant. L'any 1971, Hubbert va predir el pic del petroli del 2005 i, des de llavors, s'han trobat nous jaciments però han deixat de ser de petroli convencional. Parlo d'extracció de petroli en concentracions molts menors mitjançant tècniques com el fracking –fracturació hidràulica–, que requereixen d'una inversió d'energia elevadíssima amb un retorn d'energia molt baix i, per tant, fan del petroli un negoci molt menys rendible.

Això preocupa i molt, i ha donat una gran empenta a la transició energètica, ja que presenta noves oportunitats d'inversió que fins ara eren menys rendibles que els hidrocarburs.

Així, les forces capitalistes cerquen la manera de perpetrar unes condicions que permetin la continuïtat del sistema capitalista i proposen unes mesures per assolir-ho. En aquest marc, el creixement econòmic és imprescindible per perpetrar el benestar social, és el desig i la principal fita per a qualsevol estat. Per tant, es planteja la necessitat de deslligar el creixement econòmic de l'increment d'emissions de GEH, un fenomen que es coneix com desacoblament absolut. Així mantenim el benestar social sense comprometre l'habitabilitat de la terra. Això és el que coneixem com creixement verd o sostenible i recolza en tres pilars: el desacoblament absolut entre creixement econòmic i emissions, la digitalització de l'economia i la innovació tecnològica.

Desmantant la narrativa capitalista; ni desacoblament absolut ni miracles tecnològics

Tot i la insistència de les institucions internacionals i la resta d'advocats del capitalisme verd sobre la necessitat d'assolir un desacoblament absolut, molts estudis indiquen que això és una fita impossible (vegeu Pérez, 2020). El major desacoblament aconseguit en la història recent va ser degut a la gran crisi del petroli dels anys 70 –que va provocar una gran crisi socioeconòmica– i, tot i així, va estar molt lluny del ritme de desacoblament que necessitaríem ara per no superar els 20C d'escalfament global en les properes dècades. Tampoc podem confiar en les altres grans apostes del creixement sostenible: la desmaterialització de l'economia i la innovació tecnològica. En les darreres dècades hi ha hagut una clara desmaterialització i el ritme d'augment en l'eficiència tecnològica ha sigut pronunciat, però l'augment exponencial de producció i consum arrassen amb aquests canvis i continuen traduint-se en un increment de les emissions.

Per altra banda, hi ha l'objectiu de descarbonitzar l'economia per tal de poder seguir creixent sense la dependència dels combustibles fòssils. Aquí entren en joc les fonts d'energia renovable que puguin convertir-se en electricitat. Però aquest objectiu també flaqueja estrepitosament. En les societats occidentals, el 80% de l'energia utilitzada no és elèctrica (vegeu Turiel, 2020).

Nen congolès treballant a una mina de cobalt.

Tot i que es poden trobar solucions concretes per electrificar processos, no hi ha manera d'escalar-ho a la mida i funcionament de l'economia actual. Una altra complexitat que s'amaga és que l'aire i el sol són fonts d'energia renovable, però no ho són les matèries primeres necessàries per construir les plaques solars, els molins o les bateries elèctriques. Minerals necessaris com el liti, el cadmi, el cobalt o el neodimi són escassos i de cap manera n'hi ha prou per sostenir el consum energètic actual. A més, la fi del petroli és molt més imminent del que es fa creure en el discurs del capitalisme verd, i sense aquest no es pot alimentar la feina d'extreure, fabricar i desplegar grans parcs eòlics o solars a escala mundial. La mateixa problemàtica es repeteix en altres fonts per les quals s'aposta com l'hidrogen verd; de cap manera són solucions escalables al nivell de sostenir el consum actual.

D'acord, el creixement sostenible no és possible... però és desitjable?

El PVE, i els defensors del capitalisme verd en general, no qüestionen el creixement econòmic, la demanda energètica ni la desigualtat social. La crisi climàtica no farà més que agreujar aquesta desigualtat i les mesures que es proposen no van en camí de solucionar-ho. La majoria de jaciments de matèries crítiques, aquells minerals escassos, es troben al sud global, així que la seva terra i treballadors són i seran explotats per cobrir una demanda que principalment satisfarà el nord global.

Per tant, proposen una transició que suposaria la perpetració de la relació colonialista entre el nord i el sud global, l'extractivisme i l'imperialisme.

Per aquest motiu, moltes veus defensen que deixar enrere el dogma del creixement és imprescindible per a una transició energètica justa, que comporti una forma de viure més justa, equitativa i sostenible. Una que deixi enrere el sistema econòmic capitalista, que no es basi en una economia que posi el mercat al centre, sinó la pròpia vida –la de totes!

ESS per passar a l'acció

Sabem que no desitgem el creixement econòmic per sobre de tot, sinó proporcionar una vida digna a tothom mentre ens mantenim dins els límits biofísics del planeta. Però què fem mentre el capitalisme segueix col·lapsant i intentant salvar-se? No hi ha una sola resposta ni cap camí recte i clar, però l'economia social i solidària constitueix una gran oportunitat.

Les practicants de l'ESS reclamen que la transició energètica vagi molt més enllà d'inversions per substituir les tecnologies fòssils per energies renovables. Aposta per un nou model energètic renovable, local, democràtic i sostenible a través d'iniciatives transformadores. Una de les fites en contraposició del creixement com a dogma és el de la suficiència. És essencial per a una transició justa deixar de produir seguint les lleis de l'oferta i la demanda i passar a pensar què i quant necessitem produir per cobrir les necessitats bàsiques de tothom. En altres paraules, la producció i el mercat han de tenir l'objectiu que tothom tingui una vida digna gestionant el que tenim i sense esperar solucions tecnològiques miraculoses. Per altra banda, des del sistema capitalista es proposen solucions a gran escala, en macroprojectes

Instal·lació del molí comunitari part del projecte "Viure de l'aire del cel"

amb una governança centralitzada i sense cap participació dels ciutadans. Això ho il·lustra el fet que el Pacte Verd Europeu injecta milions d'euros de fons públics en empreses petrolíferes o energètiques com ENDESA sota el pretext que van destinats a promoure la descarbonització. Són clars exemples de solucions *top-down*, imposades "de dalt a baix". En contraposició, l'ESS defensa la democràcia directa i participativa i les propostes *bottom-up*. Són els ciutadans qui han de prendre part activa generant comunitat per cobrir les necessitats de totes entre totes. Es promulga –i practica– la descentralització, la proximitat i l'auto-limitació, és a dir, la autoimposició d'una contenció que permeti tenir vides dignes agafant de la terra només allò que necessitem.

Per tant, les pràctiques d'ESS permeten construir i posar en pràctica nous models socioeconòmics i nous imaginaris, ens ensenyen una nova manera de fer mentre la posen en pràctica. Generen una alternativa. I si no podem evitar que ens veiem abocats a un escenari postcapitalista de col·lapse, almenys tindrem experiència en aquestes noves maneres de fer i una xarxa de contenció i suport on recolzar-nos.

Referències

- Allen, M.R. et al. (2018). *Framing and Context. In: Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty.*
- Falkner, R. (2016). "The Paris Agreement and the new logic of international climate politics". *International Affairs*, 92: 1107-1125.
- Herrero, Y. (2013). "Miradas ecofeministas para transitar a un mundo justo y sostenible". *Revista de Economía Crítica*, n. 16.
- Kallis, G., Kostakis, V., Lange, S., Muraca, B., Paulson, S., & Schmelzer, M. (2018). *Research on degrowth. Annual Review of Environment and Resources*, 43, 291-316.
- Pérez, A. (2020). *Pactes verds en temps de pandèmies*. Icaria editorial.
- Turiel, A. (2020). *Petrocalipsis: Crisis energètica global y cómo (no) la vamos a solucionar*. Editorial Alfabeto.
- UNFCCC (2016). *Aggregate effect of the intended nationally determined contributions: an Update*.
- VV.AA. (2018). *Esmolem les eines. Debats de l'Economia Solidària per la Transformació Social*. Pol-len.

QUIN COOPERATIVISME VOLEM? (II)

Fèlix Pardo Vallejo
Filòsof
@felixpardova

En un article anterior¹ feia un seguit d'afirmacions sobre el cooperativisme sense la necessària justificació. L'argumentació que cal desenvolupar al respecte ha de tractar les quatre qüestions següents: la cooperació com a ideal de civilitat, la subordinació de l'economia cooperativa a l'educació, la preeminència de l'ordre de l'acció cooperativista sobre l'ordre discursiu i la independència cooperativista. Aquestes qüestions representen el fil vermell que creua el cooperativisme des dels seus orígens i en el passat han estat objecte de reflexió pels seus teòrics. Només cal fullejar una revista com *Acción cooperatista* (1925-1937) o el llibre *Antologia cooperativista de Joan Ventosa i Roig* (1980) per constatar-ho. Tanmateix aquest fil vermell passa desapercebut avui per a la major part dels cooperadors, ja que es tendeix a pensar que l'únic fonament i activitat de les cooperatives és econòmic i que aquesta centralitat només cal complementar-la amb la legislació cooperativa. Amb el propòsit de desplaçar aquest biaix i de repensar la idea de cooperació, segueixo la

reflexió encetada en aquell primer article amb una sèrie de quatre articles més, començant ara per la qüestió de la independència cooperativista.

Hi ha una implicació entre la independència i la finalitat del cooperativisme perquè la primera dona raó de la segona. Les dues reflexions que presento a continuació, que prenc –amb algunes revisions– de dos breus articles publicats fa alguns mesos en el diari independent *Malarrassa* de Terrassa, tracten de fer palès que la perseverança en la independència cooperativista –concretada en la democràcia econòmica– és el que ens permet definir la finalitat del cooperativisme, així com fa possible el seu assoliment; una finalitat que no és una altra que la superació del capitalisme.

Independència del cooperativisme

Des dels orígens de l'Aliança Cooperativa Internacional es va postular la neutralitat com un dels principis rectors del moviment cooperatiu. Per *neutralitat cooperativista* cal entendre la

capacitat d'aconseguir la transformació social amb els propis mitjans; per tant, és una acció no subordinada a l'acció política i l'acció sindical. Tanmateix es pot tergiversar el sentit de la paraula "neutralitat". La cooperadora austríaca Emmy Freundlich, conscient d'això, va proposar utilitzar la paraula "independència" i el nostre Joan Ventosa i Roig ho va defensar² perquè, si bé hi ha una finalitat compartida amb els partits i sindicats d'esquerra –la superació del capitalisme–, hi ha una dinàmica de canvi social pròpia, la democràcia econòmica.

Però amb l'afirmació de la independència cooperativista ens trobem davant d'una situació paradoxal, perquè el cooperativisme té en l'acció política una condició necessària per a la seva institucionalització i alhora un límit per al seu desenvolupament. La lògica del poder és contrària a la de la cooperació i els partits polítics i els governs poden instrumentalitzar el cooperativisme. Així, i a tall d'exemple, reduir la cooperativa a una fórmula d'emprenedoria per a l'autoocupació o bé a un simulador de projectes cooperatius, com es pot inferir d'alguns projectes singulars de la Xarxa d'Ateneus Cooperatius, o imposar l'homogeneïtzació entre les cooperatives i les empreses mercantils, segons es pot constatar en la reformada Llei de cooperatives de Catalunya, comporta despotenciar el cooperativisme com a eina per a la transformació social. No seria més coherent fer l'acció cooperativista des de la convicció del propis principis i valors en lloc de fer-la sota les prescripcions i la burocràcia de les administracions i els poders públics? Convé no oblidar que, des de la dimensió cooperativa, el que té eficiència per a la transformació social no és la forma jurídica de la societat cooperativa, sinó la identitat cooperativa amb què treballen, consumeixen i estalvien els seus associats.

No obstant això, seria arbitrari atribuir tota la responsabilitat de la pèrdua d'independència de l'acció cooperativista a l'acció política. No podem obviar que la independència cooperativista es construeix des de la convicció del potencial emancipador de la pròpia acció, fent una mena de revolució silenciosa que subordina l'oferta a la demanda i trencant així el cercle viciós del productivisme i el consumisme, convertint els productors i consumidors en cooperadors i eliminant així sectors i pràctiques mercantils sense utilitat social i parasitàries, fusionant les petites cooperatives i obrint les portes dels grups cooperatius per incrementar el nombre de cooperadors i canviar així l'organització del treball, el funcionament del mercat i el disseny del sistema social. Ara bé, per efectuar aquesta acció cooperativista, cal que els cooperadors es deslliurin de la mesquinesa d'esperit i de la mentalitat petitburgesa d'aquells que, com va dir Ventosa i Roig, prefereixen ser "cap de xanguet que cua d'estruç".

La independència del cooperativisme cal preservar-la perquè l'ideal de la cooperació és un ideal d'emancipació de tota classe de dominacions i de monopolis, tant pel que fa a

les pràctiques econòmiques com als sabers, en virtut del qual podem arribar a substituir les relacions de poder que ens divideixen i enfronten per les d'igualtat que creen comunitat. La independència és un imperatiu ètic per als cooperativistes perquè és un requisit ineludible per dur a la pràctica amb tota la seva eficiència els valors de la democràcia, la inclusivitat, la subsidiarietat i la creativitat; uns valors que reforcen la convicció dels cooperadors que és possible millorar la vida social en el marc d'un projecte comú i obert a diferents punts de vista.

Finalitat del cooperativisme

La competència i l'afany de lucre no són els signes que defineixen la condició humana. El signe que millor ens defineix és la cooperació. El llenguatge, el treball, la tècnica, l'art i el pensament són el resultat de la cooperació. Les més importants contribucions a la cultura mai s'haurien realitzat en la lluita de tots contra tots. En contra de l'utilitarisme, el que és millor per a un individu acaba sent el pitjor per a la societat. Així, per

exemple, pel que fa als béns comuns, quan els individus els manegen sense establir unes regles operatives basades en l'equitat en el seu accés, ús i control democràtic i la regulació del comportament dels individus segons formes de cooperació, aleshores es tendeix a la sobreexplotació dels recursos naturals i a la seva destrucció, tal com va documentar Elinor Ostrom.

Les crisis financeres i econòmiques que se succeeixen des de les darreres dècades del segle XX, i cada vegada amb més freqüència, no són un cicle més del sistema capitalista, sinó la instauració

d'un nou ordre econòmic que té en el xoc social la seva manera d'operar, com va denunciar Naomi Klein i va reconèixer Joseph Stiglitz. Si fins llavors el capitalisme mantenia una tibant i hipòcrita relació amb la justícia, ara està en oberta contradicció amb l'ideal de la bona societat i d'una manera cruenta i cínica. La superació del capitalisme és, per tant, una meta legítima no només per ser un sistema que no pot garantir la justícia, com s'ha afirmat fins i tot des de la tradició liberal, com per exemple John Rawls, sinó també perquè s'ha convertit en el seu principal obstacle.

Tanmateix, els camins que s'han transitat fins avui dia en aquesta direcció no han conduït a aquest *desideratum*. Per mobilitzar una majoria social cap a la justícia no només hem de proposar metes que estiguin orientades per pràctiques comunitàries i principis universals, sinó que també hem d'evitar la lluita pel poder que ens divideix i que estratifica la societat. En aquest sentit, la cooperativa és el model d'organització econòmica que salva de la manera més efectiva aquests dos obstacles, perquè, d'una part, a diferència d'altres formes d'empresa, els seus objectius no apunten als interessos de l'individu sinó als de la comunitat, i de l'altra part, les energies que mobilitza no persegueixen la competència i el lucre, sinó la relació equitativa amb els seus grups d'interès i la comunitat

a la qual pertany. De fet, la cooperativa és l'única organització econòmica que té com a finalitat principal la justícia i és, d'una manera natural, l'alternativa més plausible i factible que tenim al model d'empresa capitalista. No obstant això, aquest ideal s'omet massa sovint entre molts cooperativistes que no volen veure que és impossible la coexistència de l'ajuda mútua i la solidaritat, d'una banda, i la competència i el lucre, de d'altra, si el que en veritat es persegueix és un sistema econòmic equitatiu i una organització empresarial democràtica i ètica.

Així mateix, pels seus principis i valors, les cooperatives tal com les definim aquí no només representen la via democràtica per pressionar l'individu a constituir-se com a subjecte ètic, sinó també un límit legítim a la llibertat individual postulada des de la ideologia liberal, en la mesura que treballa per a la satisfacció de les necessitats fonamentals en lloc de reproduir unes pràctiques econòmiques presidides pel dogma del creixement econòmic i el resultat financer, les quals ens condueixen irreversiblement a la destrucció del medi i de les formes de vida comunitària, i a la polarització de les nostres societats entre una elit capitalista i una població sotmesa als seus dictats. La cooperativa té prou eficiència cívica per fer real la justícia com a equitat i efectuar sense restriccions la sostenibilitat ecològica.

Reflexió final

El moviment cooperatiu traça el seu desenvolupament històric de manera semblant als dibuixos que fem amb un compàs. La punta amb l'agulla que serveix per fixar el centre de la circumferència o les interseccions dels cercles representen la independència cooperativista. I la punta traçadora que dibuixa cercles i semicercles representa la finalitat del cooperativisme. L'acció cooperativista no està supeditada a les tàctiques d'aquelles organitzacions polítiques i sindicals que proposen solucions al problema social per la via de l'emancipació. El seu eix està constituït per uns principis i valors pensats des d'una concepció pluralista, la qual cosa permet integrar idees de diferents tradicions de pensament social, i per tant no es pot reduir a una única opció ideològica. Cal advertir que la identitat cooperativa constitueix una nova subjectivitat que expressa la més elevada i autònoma moralitat, ja que obliga a fer valdre els principis i els valors cooperatius per damunt de les idees i creences substantivades

en les ideologies polítiques que legitimen relacions de poder en lloc de relacions d'igualtat. L'estratègia emancipadora del cooperativisme no està subordinada a la dels partits polítics, centrada en la lluita pel poder i en un disseny institucional exclusiu del sistema social, ni tampoc a la dels sindicats, ja sigui centrada en les reivindicacions laborals i en les negociacions amb les patronals, ja sigui centrada en les col·lectivitacions forçoses. El cooperativisme planteja un sistema social verament inclusiu i participatiu fonamentat en la democràcia econòmica, la implantació de la qual passa per la superació del treball assalariat, la creació d'uns mitjans de producció de propietat col·lectiva, la seva autogestió entre les persones associades i la substitució de la competència i el lucre per l'ajuda mútua i la solidaritat. I és tot just en la perseverança de la democràcia econòmica on radica la independència del cooperativisme.

Per altra banda, el traçat de l'acció cooperativista que la seva independència fa possible configura un nou sistema social més enllà del capitalisme. Aquesta finalitat és compartida amb alguns partits polítics i sindicats d'esquerra, però la independència que la informa fa que el seu assoliment no de-

pengui del consens dels altres agents socials o de comptar amb una majoria social, sinó de les pròpies iniciatives en l'apropiació de la vida digna mitjançant l'emancipació de les persones treballadores de la condició d'assalariades, la propietat col·lectiva, l'autogestió, l'ajuda mútua i la solidaritat. Aquesta acció cooperativista realitzada amb els recursos propis i que dona eficiència al programa de la

democràcia econòmica contribueix de manera significativa a la transformació social, fent emergir noves relacions socials en les quals l'ampliació dels drets de les persones associades no comporta la conculcació dels drets de les persones no participants. A més a més, l'acció cooperativista representa un front contra l'auge del totalitarisme i dels populismes. Tal com ens va advertir Simone Weil, l'explotació econòmica i la pèrdua de drets genera més submissió que no pas rebel·lió. I si volem combatre els enemics de la llibertat i de la democràcia que es nodreixen d'aquesta submissió, no hi ha una lluita més efectiva que el treball i el consum cooperatius en la mesura que contribueixen a l'emancipació i al reconeixement dels drets de totes les persones.

**La cooperativa té prou
eficiència cívica per
fer real la justícia com
a equitat i efectuar
sense restriccions la
sostenibilitat ecològica.**

Notas al final

1. *Cooperació catalana* 460, gener 2022, p. 22-24.

2. Vegeu el capítol II.- Independència cooperativista de l'*Antologia cooperativista* de Joan Ventosa i Roig, a cura de Jacint Dunyó i Clarà, p. 125-165. Curial Edicions Catalanes, Barcelona, 1980.

barcelona.cat/subvencionsESS

Enfortim l'ESS

Convocatòria de subvencions per a
l'Economia Social i Solidària 2022

Del 8 de març al 7 d'abril

Ajuntament de
Barcelona

Organitzar el descontentament i la resistència

Ricard Pedreira
Economista

El llibre *Conseqüències del capitalisme* escrit per Noam Chomsky i Marv Waterstone tracta de la recreació d'un cicle de conferències realitzat els tres darrers anys a la Universitat d'Arizona pels dos autors del llibre.

Noam Chomsky (1928) es un afamat i polèmic exprofessor i lingüista del MIT i Marv Waterstone (1948), un també ex professor de la Universitat d'Arizona. Ambdós han impartit set sessions, cada una amb una conferència de Waterstone sobre els aspectes més teòrics i històrics i una de Chomsky sobre aspectes més polítics i exemples diversos. Han estat acompanyats també per alguns activistes experts que han posat l'accent en organitzacions i situacions concretes.

Els capítols del llibre corresponen a cada una de les sessions. La primera, *El sentit comú, el que donem per fet i el poder*, tracta sobre allò que sabem i allò que creiem saber sobre el món en què vivim. Waterstone resumeix el tema dient que "si no ens entrenem per mantenir la ment oberta i ser escèptics (...) continuarem acceptant l'estatus quo, fins i tot quan ens perjudiqui". Chomsky també afirma que, tot i que "mai no s'ha investigat aquest tema, (...) els experts en legitimació estan més profundament

adoctrinats, que els que ni estan sotmesos constantment a fluxos de propaganda, ni en son proveïdors".

La segona sessió tracta sobre *El sentit comú actual: el realisme capitalista*. En aquesta sessió, Waterstone analitza diversos conceptes, especialment el de *mercaderia*, a partir del llibre primer del *Capital* de Marx. Cita també Martin Luther King i la importància de les persones en el procés. Per la seva banda, Chomsky posa alguns exemples del sentit comú hegemònic i "en concret com es configura i com es reflecteix en els àmbits intel·lectuals". Tot i no poder fer experiments controlats diu, la història proporciona experiments reals, com el de Xile i el cop d'estat del general Pinochet en 1973, amb el rerefons dels governs dels Estats Units, la CIA i el Banc Mundial, entre altres exemples.

Capitalisme i militarisme és el nom de la tercera conferència. Waterstone hi afegeix els conceptes de colonialisme i de conquesta, i explica, entre altres coses, que aquests son anteriors al capitalisme, ja que tots els imperis que han existit han necessitat recursos, mercats diversos i mà d'obra, sovint esclava. Aquí Chomsky exposa, entre moltes altres qüestions, que les intervencions

dels EUA al sud-est asiàtic han estat motivades “per l'habitual preocupació imperialista perquè el virus d'un Vietnam independent, escampés el contagi per tot el sud-est asiàtic i arribés al Japó”.

Sobre el *capitalisme contra el medi ambient*, Waterstone assenyala la contaminació, tant de l'aire, com de l'aigua, la terra, els plàstics, els antibiòtics i els pesticides. També esmenta la disminució de la capa d'ozó i els residus nuclears, la degradació de l'hàbitat per la mineria, la urbanització o la desforestació, la modificació genètica d'aliments, etc. Chomsky, per la seva banda, acaba la seva intervenció de forma punyent: “Nosaltres no som com els tresorers dels camps d'extermini, que sabien què passava a l'altra banda de la paret, però decidien mirar cap a l'altra banda (...) Som pitjors. Veiem com es desenvolupa una història terrible (...) i ens hem de preguntar què fer”.

Neoliberalisme, globalització i financerització és el nom de la cinquena conferència. En aquesta, Waterstone defineix el neoliberalisme com una “comprensió filosòfica” de com funciona el món, però també de com hauria de funcionar. La globalització la defineix

com “la difusió d'aquestes idees” i la financerització com l'acompanyant necessària d'aquesta expansió. Chomsky, per sortir de la teranyina del sentit comú hegemònic, proposa “una manera ben senzilla d'explorar aquestes qüestions: donar una ullada al diari cada matí i preguntar-se què és el que no diu i què és el que no hauria de dir”, parafrasejant Orwell, sobre aquests temes.

La sisena conferència es diu *Resistència i resposta*. Waterstone hi parla de donar respostes, “no sense lluites i dificultats” i que “les elits comencen a sentir certa pressió des de baix”. Per la seva banda, Chomsky analitza algunes activitats de resistència, per veure “quines funcionen, quines fracassen, per quins motius i què en podem aprendre”.

En la darrera sessió, que tracta sobre el canvi social, Waterstone proposa, entre altres coses, primer que es permeti la crítica d'oposició, tot reconeixent allò que passa i allò que hauria de passar, i en segon lloc, desmuntar el sentit comú dominant sobre l'Imperialisme, el militarisme, la degradació ambiental i els recursos, el neoliberalisme, la globalització i la *ficcionalització*. Per la seva banda, Chomsky, exposa que la realitat es pot tractar de dues maneres, com el

càncer: fer com si no passés res i, quan es compliqui, tractar-lo amb mètodes possiblement agressius, o evitar que creixi, amb un tractament preventiu. I que això és aplicable a tots els temes que s'han anomenat més amunt, però els poders fàctics hi estan radicalment en contra.

Capitalisme i Covid19 és l'epíleg del llibre, on es relaciona l'epidèmia amb diversos temes que es descriuen en els capítols anteriors. Segons el microbiòleg Vincent Racaniello, els tractaments farmacològics per a moltes variants no són rendibles. Les inversions no compensen “una vacuna que la gent rebrà com a màxim, una vegada l'any”.

A més, els autors indiquen que la pandèmia ha propiciat als EUA el primer projecte de llei d'ajuda (llei CARES) en què els recursos proposats, “combinats amb altres de la Reserva Federal arriben a 4,5 bilions de dòlars per a les grans multinacionals, bancs i altres institucions financeres. En canvi als treballadors se'ls promet un pagament únic de 1.200 dòlars, més 550 dòlars per fill”.

Hi ha altres connexions amb el militarisme, el medi ambient i els moviments socials que tanquen el capítol.

CHOMSKY, Noam – WATERSTONE, Marv
Conseqüències del capitalisme. Organitzar el descontentament i la resistència.

ISBN: 978-84-18705-03-8

Tigre de Paper, 2021

403 pàgines

22,5 x 14,5 cm

Aquest llibre el trobareu al
Centre de Documentació
Cooperativa

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Aigualtat

nom (fem.)

1. Dret de les famílies amb tots els **membres a l'atur** a acollir-se a la tarifa social del cànon de l'aigua per reduir la seva factura.

Tarifa social del cànon de l'aigua

100%

de bonificació si no superes els 9 metres cúbics d'aigua al mes.

50%

si superes els 9 metres cúbics d'aigua al mes.

Bonificació aplicada sobre el cànon de l'aigua, un impost que representa el 30% de la factura de l'aigua.

Sol·licita la tarifa social del cànon de l'aigua al 012 o a la web aca.gencat.cat

**Generalitat
de Catalunya**